

ΕΓΚΛΩΒΙΣΜΕΝΟΙ ΣΕ ΜΙΑ ΠΕΡΙΣΤΡΕΦΟΜΕΝΗ ΠΟΡΤΑ

Ιρακινοί και Άλλοι Αιτούντες Άσυλο και Μετανάστες στην Ελληνο-τουρκική Είσοδο στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Σύνοψη, Κύριες Συστάσεις και Επιλεγμένες Μαρτυρίες

Νοέμβριος 2008

Η αστυνομία με συνέλαβε στη Θεσσαλονίκη και με έβαλε φυλακή για 25 μέρες. Οι φρουροί δεν μου μιλούσαν. Όποτε πήγαινα να τους μιλήσω, απλώς κούναγαν το κεφάλι τους. Δεν μου πήραν συνέντευξη για άσυλο ούτε όταν με πιάσανε ούτε όταν ήμουν κρατούμενος, ούτε όταν με άφησαν. Τους είπα ότι ήμουν Ιρακινός. Τους είπα το πραγματικό μου όνομα. Το μόνο που με ρώτησαν ήταν αν ήθελα να μείνω κρατούμενος ή να φύγω. Μου είπαν ότι αν ζητούσα άσυλο και ροζ κάρτα, θα έπρεπε να μείνω στη φυλακή περισσότερο, πάνω από 25 μέρες. Αν όμως δεν ήθελα άσυλο και ροζ κάρτα θα έβγαινα μετά από 25 μέρες...έτσι είπα ότι δεν ήθελα ροζ κάρτα και, μετά από 25 μέρες, με άφησαν ελεύθερο. Μου έδωσαν ένα άσπρο χαρτί λέγοντάς μου ότι έπρεπε να φύγω από τη χώρα μέσα σε 30 μέρες. Ήθελα να πάω σε κάποια άλλη χώρα να ζητήσω άσυλο, αλλά ένας φίλος μου είπε ότι επειδή μου πήραν τα δακτυλικά αποτυπώματα, θα με ξαναέστελναν στην Αθήνα. Είμαι χωρίς χαρτιά εδώ και ένα μήνα. Τώρα είμαι σε αδιέξοδο. Δεν μπορώ να φύγω. Δεν μπορώ να μείνω. Κάθε μέρα σκέφτομαι ότι έκανα λάθος που έφυγα από τη πατρίδα μου. Θέλω να ξαναγυρίζω αλλά πώς να το κάνω; Αν γυρίσω πίσω, θα με σιοτώσουν. Αλλά εδώ σε έχουν σαν το σκυλί. Δεν έχω τίποτα. Κανένα δικαίωμα. Κανένα φίλο.

- ένας Ιρακινός Κούρδος από το Κιρκούκι που προσπάθησε πέντε φορές να περάσει από την Τουρκία στην Ελλάδα, ξυλοκοπήθηκε και απελάθηκε με άτυπες διαδικασίες από την Ελλάδα στην Τουρκία, όπου επίσης ξυλοκοπήθηκε και κρατήθηκε πριν ξαναγυρίσει στην Ελλάδα.

I. Σύνοψη

Αυτή τη στιγμή, οι Ιρακινοί αποτελούν τη μεγαλύτερη εθνική ομάδα από τα άτομα που υποβάλλουν νέα αιτήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), και η Ελλάδα έχει γίνει για αυτούς το πλέον προτιμώμενο σημείο εισόδου. Η Ελλάδα όμως δεν επιθυμεί το ρόλο αυτό, ενώ και οι ίδιοι οι Ιρακινοί φαίνεται ότι δεν θέλουν να παραμείνουν στην Ελλάδα. Προτιμούν να ζητήσουν άσυλο σε άλλες χώρες, στη Δύση και στο Βορρά, αλλά διαπιστώνουν ότι έχουν εγκλωβισθεί στην Ελλάδα. Καταρχάς, δεν μπορούν να προχωρήσουν προς άλλη χώρα διότι η ευρωπαϊκή νομοθεσία για το άσυλο, βάσει του Κανονισμού Δουβλίνο-2, απαιτεί, κατά κανόνα, οι αιτούντες άσυλο να υποβάλλουν το αίτημά τους για προστασία στην πρώτη χώρα της ΕΕ στην οποία εισέρχονται. Επιπλέον, δεν μπορούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους λόγω του φόβου του πολέμου και των διώξεων. Στην Ελλάδα δεν τους χορηγείται σχεδόν ποτέ άσυλο.

Οι περισσότεροι Ιρακινοί πρόσφυγες προσπαθούν να εισέλθουν στην ΕΕ περνώντας από την Ελλάδα, είτε από τα νησιά που βρίσκονται απέναντι από τις τουρκικές ακτές είτε διασχίζοντας τον ποταμό Έβρο που χωρίζει την Ελλάδα από την Τουρκία. Παρόλο που η Ελλάδα έχει 1,170 χιλιόμετρα πορώδη χερσαία σύνορα και 18,400 χιλιόμετρα ακτογραμμών, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται νησιά που βρίσκονται πολύ κοντά στην Τουρκία, η Ελληνική Αστυνομία και το Λιμενικό Σώμα επιδεικνύουν εξαιρετικό ζήλο στις προσπάθειές τους να εμποδίσουν την παράνομη είσοδο. Το 2007, η Ελληνική Αστυνομία κατέγραψε 112,369 συλλήψεις για παράνομη είσοδο ή διαμονή. Η Human Rights Watch, ωστόσο, πιστεύει ότι αυτό αποτελεί την κορυφή του παγόβουνου. Πολλές, ίσως οι περισσότερες, συλλήψεις στις παραμεθόριες ζώνες δεν καταγράφονται καν.

Η Αστυνομία στην περιοχή του Έβρου (βορειοανατολική Ελλάδα) συλλαμβάνει συστηματικά μετανάστες στο ελληνικό έδαφος και τους θέτει υπό κράτηση για κάποιες ημέρες χωρίς να τους καταγράφει. Όταν συγκεντρώσει έναν επαρκή αριθμό κρατουμένων, τους μεταφέρει στον ποταμό Έβρο, κατά την διάρκεια της νύχτας, και, βίαια και κρυφά, τους διώχνει προς την τουρκική πλευρά. Το τουρκικό Γενικό Επιτελείο έχει αναφέρει ότι, μεταξύ του 2002 και του 2007, η Ελλάδα «εγκατέλειψε παράνομα στα σύνορά μας» σχεδόν 12,000 αλλοδαπούς, πολίτες τρίτων χωρών. Επειδή ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει μόνο τους μετανάστες που οι τουρκικές μεθοριακές αρχές συνέλαβαν και κατέγραψαν, ενώ πολλοί αποφεύγουν τη σύλληψη, ο συνολικός αριθμός αλλοδαπών που η Ελλάδα απομάκρυνε με άτυπες διαδικασίες είναι, κατά πάσα πιθανότητα, μεγαλύτερος.

Εκτός από τις άτυπες απομακρύνσεις μεταναστών από το ελληνικό έδαφος, το προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού Σώματος παρεμποδίζει την είσοδο μεταναστών στα ελληνικά χωρικά ύδατα. Σε ορισμένες περιπτώσεις ανοίγουν τρύπες στις φουσκωτές βάρκες στις οποίες επιβαίνουν ή τις αχρηστεύουν με άλλο τρόπο και τις αφήνουν να παρασύρονται ακυβέρνητες, απωθώντας τις προς τις τουρκικές ακτές. Όταν συγκεντρώνουν και απελαύνουν τους μετανάστες, οι μεθοριακές αρχές συνήθως δεν καταβάλλουν καμία προσπάθεια να επικοινωνήσουν μαζί τους ούτε προβαίνουν σε κάποιο προκαταρκτικό έλεγχο για να διαπιστώσουν αν συντρέχουν ανάγκες προστασίας τους. Σε ορισμένες περιπτώσεις χειροδικούν εις βάρος τους ή, γενικότερα, τους κακομεταχειρίζονται.

Το παρόν κείμενο αποτελεί την μετάφραση στα Ελληνικά τμημάτων της σύνοψης, των βασικών συστάσεων και επιλεγμένων μαρτυριών από μια έκθεση 123 σελίδων με τίτλο *«Εγκλωβισμένοι σε μια Περιστρεφόμενη Πόρτα»* η οποία τεκμηριώνει τα εμπόδια που συναντούν οι Ιρακινοί και οι λοιποί αιτούντες άσυλο ή μετανάστες στην προσπάθειά τους να εισέλθουν στην ΕΕ από τα ελληνικά σύνορα – εμπόδια που είτε παρακωλύουν την είσοδο αυτή είτε, όταν κατορθώνουν να εισέλθουν, οδηγούν στην απέλασή τους με συνοπτικές διαδικασίες. Περιλαμβάνει μαρτυρίες από Ιρακινούς και άλλους αιτούντες άσυλο και μετανάστες- και από τις δύο πλευρές των ελληνοτουρκικών συνόρων – για απωθήσεις και άτυπες απελάσεις από την Ελλάδα, για απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα, για την σκληρότητα και τις παρενοχλήσεις της Ελληνικής Αστυνομίας και του Λιμενικού, για την παρεμπόδιση της πρόσβασης στο άσυλο στην Ελλάδα και για την άρνηση χορήγησης ασύλου ή άλλης μορφής προστασίας σε όσους το χρειάζονται.

Η έρευνα *«Εγκλωβισμένοι σε μια Περιστρεφόμενη Πόρτα»* ασχολείται επίσης με την βάνουση μεταχείριση των μεταναστών από τις τουρκικές μεθοριακές αρχές στην περιοχή των συνόρων με την Ελλάδα καθώς και τις απάνθρωπες και εξευτελιστικές συνθήκες κράτησής τους που παραβιάζουν ευθέως τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η Τουρκία, βάσει της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ). Μετά τη σύλληψή τους, οι μετανάστες αυτοί δεν έχουν πλέον καμία ουσιαστική ευκαιρία να ζητήσουν άσυλο ή άλλη μορφή προστασίας στην Τουρκία. Συχνά κρατούνται επ' αόριστο μέχρις ότου η οικογένεια ή φίλοι τους μπορέσουν να τους εξασφαλίσουν εισιτήριο επιστροφής. Η Τουρκία, που έχει θέσει γεωγραφική επιφύλαξη στη Σύμβαση της Γενεύης για το Καθεστώς των Προσφύγων και αναγνωρίζει ως πρόσφυγες μόνο όσους προέρχονται από την ευρωπαϊκή ήπειρο, συνεχίζει να επιβιβάζει Ιρακινούς που συλλαμβάνονται στα σύνορα με την Ελλάδα σε λεωφορεία και να τους επιστρέφει στο Ιράκ χωρίς να τους παρέχει καμιά ουσιαστική ευκαιρία να ζητήσουν προστασία πριν επιστραφούν.

γ

Δεδομένου του κινδύνου σοβαρής βλάβης που προκύπτει από τη γενικευμένη βία και τις διαδεδομένες στοχευμένες διώξεις στο Ιράκ, η Human Rights Watch θεωρεί ότι η επιστροφή, από πλευράς Τουρκίας, των Ιρακινών που συλλαμβάνονται στα σύνορα με την Ελλάδα, χωρίς να τους προσφέρεται καμία ουσιαστική ευκαιρία να ζητήσουν άσυλο, συνιστά παραβίαση της αρχής της μη-επαναπροώθησης, που αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο του προσφυγικού δικαίου και απαγορεύει την επιστροφή του πρόσφυγα σε χώρα όπου υφίσταται δίωξη. Επίσης, το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη Σύμβαση κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, απαγορεύει την επιστροφή κάποιου σε χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί βασανιστήρια. Σε περιφερειακό επίπεδο, το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ απαγορεύει, επίσης, στα ευρωπαϊκά κράτη να επιστρέφουν κάποιον σε χώρα όπου υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστευτεί ότι θα κινδυνεύσει να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση.

Η Human Rights Watch πιστεύει (the original translation means “considers” which I don’t think is as strong as the word believes) ότι η Ελλάδα παραβιάζει την αρχή της μη-επαναπροώθησης, όχι μόνο επειδή επιστρέφει στην Τουρκία Ιρακινούς που ενδέχεται να επαναπροωθηθούν στο Ιράκ, αλλά και επειδή επιστρέφει στην χώρα αυτή μετανάστες όπου ενδέχεται να αντιμετωπίσουν ουσιαστικό κίνδυνο απάνθρωπης και ταπεινωτικής μεταχείρισης. Οι συνθήκες που διαπίστωσε η Human Rights Watch, ιδίως στο κέντρο κράτησης της Tunca στην Αδριανούπολη, καταδεικνύουν ότι οι μετανάστες που επιστρέφονται από την Ελλάδα κρατούνται, σε συστηματική και μόνιμη βάση, κάτω από απάνθρωπες και ταπεινωτικές συνθήκες. Επιστρέφοντας τους μετανάστες αυτούς σε τέτοιες συνθήκες, η Ελλάδα παραβιάζει τις υποχρεώσεις της βάσει της ΕΣΔΑ.

Επιπλέον, η Ελλάδα παραβιάζει ευθέως την ΕΣΔΑ και από το γεγονός ότι οι συνθήκες κράτησης στην ίδια τη χώρα είναι απάνθρωπες και ταπεινωτικές. Αν και η Human Rights Watch δεν θεωρεί ότι οι συνθήκες κράτησης στην Ελλάδα είναι, συστηματικά και μόνιμα, απάνθρωπες και ταπεινωτικές, τέτοιες καταστάσεις δεν είναι σπάνιες. Ο κίνδυνος παρόμοιων συμπεριφορών είναι ιδιαίτερα σοβαρός στο αεροδρόμιο, όπου πρώτα φθάνουν τα άτομα που επιστρέφονται από άλλες χώρες της ΕΕ και από γειτονικά κράτη βάσει του συστήματος του Δουβλίνου, και στους αστυνομικούς σταθμούς στα σύνορα όπου συχνά συλλαμβάνονται αρχικά και κρατούνται οι μετανάστες από την Τουρκία. Η βούληση των ελληνικών αρχών για την τήρηση των σχετικών δεσμεύσεων δεν έχει ουσιαστικό νόημα αν τούτο δεν επιβεβαιώνεται και από τη συμπεριφορά της αστυνομίας και των άλλων κρατικών υπαλλήλων.

Η Ελλάδα, επιπλέον, παραλείπει να παρέχει προστασία στους πρόσφυγες στο εσωτερικό της. Από τα σχεδόν 2,000 αιτήματα ασύλου Ιρακινών που εξετάστηκαν στην Ελλάδα το 2006, κανένα δεν

έγινε δεκτό με βάση τους λόγους προστασίας της Σύμβασης της Γενεύης, (this says Geneva Convention while the English refers to it as the Refugee Convention) ενώ κανείς από αυτούς δεν έλαβε προστασία άλλης μορφής λόγω κινδύνου βλάβης ως αποτέλεσμα της ένοπλης σύρραξης και της γενικευμένης βίας στο Ιράκ. Η αρνητική αυτή στάση της Ελλάδας έναντι των αιτούντων άσυλο δεν περιορίζεται μόνο στους Ιρακινούς—το ποσοστό αναγνώρισης σε πρώτο βαθμό για όλες τις εθνικότητες κατά το έτος 2006 ήταν 0.6 τοις εκατό και κατά το 2007 1.2 τοις εκατό. Εν τούτοις, παρά τα πολύ χαμηλά ποσοστά αναγνώρισης, ο αριθμός των Ιρακινών που υπέβαλαν αιτήματα ασύλου στην Ελλάδα αυξήθηκε από 1,415 άτομα το 2006 σε περίπου 5,500 το 2007.

Τον Απρίλιο του 2008, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) άσκησε οξεία κριτική κατά της ελληνικής πολιτικής ασύλου και κράτησης και σύστησε στα άλλα ευρωπαϊκά κράτη να μην επιστρέφουν αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα. Η UNHCR δήλωσε ότι οι αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα “συχνά στερούνται των πλέον βασικών δικαιωμάτων, όπως της διερχόμενης και της νομικής συνδρομής, με αποτέλεσμα να μην εξασφαλίζεται ότι τα αιτήματά τους θα εξετασθούν προσηκόντως από τις αρχές ασύλου.”

Πριν την παραπάνω δήλωση της UNHCR, η Νορβηγία είχε ανακοινώσει, στις 7 Φεβρουαρίου 2008, την αναστολή κάθε μεταγωγής αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, βάσει των ρυθμίσεων του Κανονισμού Δουβλίνο-2. Στις 10 Μαρτίου 2008 ένα Σουηδικό δικαστήριο ακύρωσε την μεταγωγή στην Ελλάδα ενός ανάπηρου Ιρακινού αιτούντος άσυλο, βάσει των ρυθμίσεων του Κανονισμού Δουβλίνο-2. Επίσης, στις αρχές του 2008, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ξεκίνησε διαδικασία παραπομπής της Ελλάδας διότι παρεμποδίζει την πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου για άτομα που επιστρέφονται βάσει του Κανονισμού Δουβλίνο-2 και θα εξετάσει κατά πόσον τα άτομα που επιστρέφονται στην Ελλάδα έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου.

Δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τροποποιήσεις στον Κανονισμό Δουβλίνο-2 και στην Οδηγία για τις Συνθήκες Υποδοχής στα τέλη του 2008, η Ελλάδα και τα άλλα μεσογειακά κράτη μέλη της ΕΕ εγείρουν το θέμα του δυσανάλογου, κατά την άποψή τους, βάρους που το σύστημα του Δουβλίνου επιβάλλει στα κράτη μέλη που αποτελούν εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Ταυτόχρονα, ορισμένα κράτη μέλη αμφισβητούν την βασική υπόθεση στην οποία στηρίζεται το σύστημα, δηλαδή το γεγονός ότι οι μεταγωγές πραγματοποιούνται ανάμεσα σε κράτη που έχουν ήδη εναρμονίσει τις προδιαγραφές και τις διαδικασίες για την υποβολή και εξέταση των αιτημάτων ασύλου καθώς και τις προδιαγραφές για την υποδοχή των αιτούντων άσυλο, την ένταξη των προσφύγων και την επιστροφή των απορριφθέντων αιτούντων. Η αντιμετώπιση των αιτούντων από την Ελλάδα γεννά ερωτήματα ως προς το κατά πόσον

υπάρχει όντως μια τέτοια εναρμόνιση και κατά πόσον ένας ατύλο στην Ελλάδα έχει τις ίδιες δυνατότητες να λάβει προστασία με αυτές που έχει σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Παρότι κάποια κράτη μέλη της ΕΕ αρχίζουν να εκφράζουν επιφυλάξεις ως προς το να επιστρέφουν στην Ελλάδα αιτούντες άσυλο, η ίδια η ΕΕ δεν τηρεί τις υποχρεώσεις της σε ό, τι αφορά την παροχή προστασίας σε πρόσφυγες που διώκονται από το Ιράκ. Στην πράξη, έχει μετακυλίσει το βάρος αυτό σε ένα μικρό αριθμό κρατών, στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, που έχουν περιορισμένη δυνατότητα να αντιμετωπίσουν όχι μόνο την εισροή προσφύγων από το Ιράκ αλλά και το ευρύτερο, μικτό, κύμα μεταναστών και αιτούντων άσυλο που προσπαθούν να εισέλθουν στην ΕΕ.

Η ΕΕ δεν διαθέτει κοινή πολιτική ασύλου για τα άτομα που ζητούν άσυλο στο έδαφός της. Στερείται, παράλληλα, και μιας προσφυγικής πολιτικής εκτός συνόρων που θα επέτρεπε να δοθεί στήριξη σε πρόσφυγες έξω από την ΕΕ μέσω πολιτικών επανεγκατάστασης και άλλων μέτρων κατανομής του βάρους στην περιφέρεια της αρχικής φυγής, κάτι που θα μείωνε την ανάγκη των Ιρακινών να αναζητήσουν άσυλο έξω από την ευρύτερη γεωγραφική ζώνη στην οποία βρίσκονται.

Η Human Rights Watch συστήνει στην ελληνική κυβέρνηση να διασφαλίσει ότι οι μετανάστες που συλλαμβάνονται είτε στο ελληνικό έδαφος είτε στα – χερσαία ή θαλάσσια – σύνορα θα αντιμετωπίζονται με ανθρωπιά και αξιοπρέπεια, θα τους χορηγείται η δυνατότητα να ζητήσουν άσυλο, εφόσον το επιθυμούν, και δεν θα κινδυνεύουν με επαναπροώθηση. Η ελληνική κυβέρνηση οφείλει, πάραυτα, να σταματήσει τη συνήθη και συστηματική πρακτική της αστυνομίας που συνίσταται στην συγκέντρωση μεταναστών σε αστυνομικούς σταθμούς της περιοχής του Έβρου, την μεταφορά τους στο ποταμό Έβρο και την κρυφή απομάκρυνσή τους προς την αντίπερα όχθη με μικρές βάρκες.

Η Human Rights Watch ζητά από τις κυβερνήσεις τόσο της Ελλάδας όσο και της Τουρκίας να σέβονται τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα των μεταναστών, όπως το δικαίωμα να μην υφίστανται κακομεταχείριση, να μην κρατούνται σε απάνθρωπες και ταπεινωτικές συνθήκες, να έχουν το δικαίωμα να ζητούν άσυλο και να μην απελούνται με συνοπτικές διαδικασίες ιδίως όταν κάτι τέτοιο συνιστά επαναπροώθηση που συνεπάγεται έκθεση σε κίνδυνο δίωξης, βασανιστηρίων ή άλλης σοβαρής βλάβης. Επίσης, η Human Rights Watch ζητά από τα κράτη της ΕΕ, στα πλαίσια των δικών τους υποχρεώσεων για μη επαναπροώθηση, να αναστείλουν τις μεταγωγές αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα και να εξετάζουν αυτά τα ίδια τα αιτήματα ασύλου, όπως τους επιτρέπει η ρήτρα κυριαρχίας του Κανονισμού Δουβλίνο -2, να επαναλάβουν δε τις μεταγωγές αυτές μόνο όταν η Ελλάδα αποδείξει ότι τηρεί τις προδιαγραφές της ΕΕ σε ό, τι

αφορά τις συνθήκες κράτησης, τη συμπεριφορά της αστυνομίας, την πρόσβαση στο άσυλο και σε άλλες μορφές προστασίας, και τη δίκαιη εφαρμογή των διαδικασιών ασύλου καθώς και όταν η Ελλάδα παύσει την πρακτική των εξαναγκαστικών επιστροφών αλλοδαπών που ενδέχεται, με τον τρόπο αυτό, να αντιμετωπίσουν δίωξη, βασανιστήρια ή απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση στην Τουρκία ή στις χώρες προέλευσής τους.

Η Human Rights Watch διεξήγαγε την έρευνα για την έκθεση «*Εγκλωβισμένοι σε μια Περιστρεφόμενη Πόρτα*» στην Ελλάδα και στην Τουρκία κατά τους μήνες Μάιο και Ιούνιο του 2008. Πραγματοποιήθηκαν 173 συνεντεύξεις με μετανάστες, πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, 79 από τους οποίους ήταν Ιρακινοί. Οι 126 συνεντεύξεις έγιναν στην Ελλάδα, οι 46 στην Τουρκία και μία, τηλεφωνικά, με έναν Ιρακινό αιτούντα άσυλο στην Ολλανδία που είχε έρθει πρόσφατα από την Ελλάδα. Οι ερωτηθέντες δεν έλαβαν καμία προσωπική εξυπηρέτηση ή άλλο όφελος από τη μαρτυρία τους αυτή και οι συνεντεύξεις έγιναν σε απόλυτα εθελούσια και εμπιστευτική βάση. Περισσότερες λεπτομέρειες μεθοδολογίας βρίσκονται στο πλήρες κείμενο της έρευνας.

II. Κύριες Συστάσεις

Προς την ελληνική κυβέρνηση

- Να προβεί σε δημόσια δέσμευση ότι οι μετανάστες που συλλαμβάνονται στο ελληνικό έδαφος ή στα σύνορα—χερσαία ή θαλάσσια – θα αντιμετωπίζονται με ανθρωπιά και αξιοπρέπεια, θα τους προσφέρεται η ευκαιρία, εφόσον το επιθυμούν, να ζητήσουν άσυλο και δεν θα κινδυνεύουν με επαναπροώθηση.
- να διακόψει αμέσως την συνήθη και συστηματική πρακτική της αστυνομίας που συνίσταται στο να συγκεντρώνει μετανάστες στους αστυνομικούς σταθμούς της περιοχής του Έβρου, να τους μεταφέρει στα σύνορα και να τους περνά στην άλλη πλευρά των συνόρων κρυφά με μικρές βάρκες. Να επιβάλει την δέουσα τιμωρία στους υπαλλήλους που έχουν μετάσχει άμεσα ή με ιεραρχική εντολή σε παράνομες πράξεις που περιλαμβάνουν άτυπες απελάσεις.
- να εξετάσει τις καταγγελίες, τόσο στην παρούσα όσο και σε άλλες έρευνες, ότι προσωπικό του Λιμενικού Σώματος είναι αναμειγμένο σε πρακτικές διανοίγματος οπών στα φουσιωτά σκάφη και εγκατάλειψής τους ακυβέρνητων καθώς και σε άλλες πράξεις κακοποιήσεως που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή και την ασφάλεια των μεταναστών. Να ασκήσει διώξεις εναντίον των λιμενικών που έχουν εμπλοκή σε τέτοιες πράξεις καθώς και των διοικήτών τους.
- να θεσπίσει και να διατηρήσει ένα σύστημα εξέτασης των αιτημάτων ασύλου, που θα είναι δίκαιο, προσβάσιμο και ανεξάρτητο από την αστυνομία (τη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Εσωτερικών), θα λειτουργεί με διαφάνεια, θα είναι πλήρως λειτουργικό και θα πληροί τις διεθνείς προδιαγραφές σε ό, τι αφορά τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα.
- να κλείσει τα κέντρα κράτησης στη Μυτιλήνη, τον Πέπλο και τη Βέννα και να δημιουργήσει νέες εγκαταστάσεις, όπου χρειάζεται, διαμορφωμένες σύμφωνα με το μοντέλο του νέου κέντρου κράτησης στη Σάμο. Να διασφαλίσει ότι οι εγκαταστάσεις αυτές θα διαθέτουν τους απαραίτητους κοινόχρηστους και ιδιωτικούς χώρους και θα παρέχουν καθαριότητα, αναψυχή, πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη καθώς και επικοινωνία με νομικούς συμβούλους και τα μέλη της οικογένειας, προϋποθέσεις απαραίτητες για την ύπαρξη ανθρώπινων συνθηκών κράτησης.
- να αναστείλει την συμφωνία επανεισδοχής με την Τουρκία μέχρις ότου η τελευταία εφαρμόσει τις ελάχιστες προδιαγραφές για την κράτηση των μεταναστών και παράσχει στα άτομα αυτά πραγματική δυνατότητα να ζητήσουν προστασία και να μην επιστρέφονται με συνοπτικές διαδικασίες στον Ιράκ ή το Ιράν.

- να αποφεύγει τις επαναλαμβανόμενες κρατήσεις, τη παρενόχληση και τις άτυπες απομακρύνσεις, να διασφαλίσει ότι οι αλλοδαποί θα απελαύνονται μόνο εφόσον υπάρχει νόμιμη διαταγή απέλασης που έχει εκδοθεί μετά από πλήρως νόμιμη διαδικασία και αφού εξαντληθούν τα μέσα νομικής θεραπείας, αφού προσφερθεί η δυνατότητα εθελούσιου επαναπατρισμού και εφόσον δεν υπάρχει καμία άλλη νομική ή ανθρωπιστική δικαιολόγηση της παραμονής τους στην Ελλάδα. Οι απελάσεις που πραγματοποιούνται υπό αυτές τις συνθήκες πρέπει να γίνονται με εύτακτο, αξιοπρεπή και ανθρωπινό τρόπο.
- να παράσχει στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες πλήρη πρόσβαση σε όλα τα κέντρα κράτησης μεταναστών, στα σκάφη και τις εγκαταστάσεις του Λιμενικού και στα σημεία εισόδου και μεθοριακούς σταθμούς της περιοχής των συνόρων.

Προς την τουρκική κυβέρνηση

- να σταματήσει αμέσως την ομαδική επιστροφή Ιρακινών που συλλαμβάνονται στα ελληνοτουρκικά σύνορα.
- να κλείσει αμέσως το κέντρο κράτησης Tunca στην Αδριανούπολη.
- να εξετάσει τις καταγγελίες για κακοποιήσεις στο κέντρο της Tunca και να ασκήσει διώξεις εναντίον των υπευθύνων για τις κακοποιήσεις κρατουμένων.
- να δημιουργήσει ένα σωστό κέντρο κράτησης στην Αδριανούπολη που θα πληροί τις ανάγκες για διοικητική και όχι ποινική κράτηση των μεταναστών που δεν διαθέτουν νομιμοποιητικά έγγραφα ή των οποίων τα έγγραφα είναι ελλιπή.
- να παύσει τη πρακτική της επ'αόριστον κράτησης των μεταναστών μέχρις ότου οι οικογένειές τους μπορέσουν να πληρώσουν τα εισιτήρια επιστροφής τους.
- να παράσχει στην Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες πλήρη πρόσβαση σε όλα τα κέντρα κράτησης μεταναστών και στη παραμεθόριο περιοχή του ποταμού Έβρου.

Προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της

- να αναστείλουν τις μεταγωγές αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, βάσει του Κανονισμού Δουβλίνο 2, καθόσον οι ελληνικές αρχές εμποδίζουν την πρόσβαση στην διαδικασία ασύλου όσων επιστρέφονται στην Ελλάδα, ενώ οι συνθήκες κράτησης, η συμπεριφορά της αστυνομίας και οι διαδικασίες ασύλου δεν είναι, στην πράξη, σύμφωνες με τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, έστω και αν η νομοθεσία, τύποις, συμμορφώνεται με τις οδηγίες της ΕΕ. Επιπλέον, η Ελλάδα εφαρμόζει συστηματικά επαναπροώθηση εφόσον

επιστρέφει, με άτυπες διαδικασίες και εξαναγκαστικά, πολίτες τρίτων χωρών προς την Τουρκία όπου οι τελευταίοι διατρέχουν ουσιαστικό κίνδυνο να υποστούν απάνθρωπες και ταπεινωτικές συνθήκες κράτησης και από όπου, δύο εθνικότητες – οι Ιρακινοί και οι Ιρανοί – απελαύνονται προς τις αντίστοιχες χώρες καταγωγής τους χωρίς να τους δίδονται επαρκείς ευκαιρίες για να ζητήσουν προστασία.

- να εξασφαλίσει ότι όλα τα κράτη της ΕΕ εφαρμόζουν πλήρως τις ελάχιστες προϋποθέσεις των Οδηγιών της ΕΕ για τις συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο, τις διαδικασίες ασύλου και τον καθορισμό του καθεστώτος πρόσφυγα και άλλες μορφές προστασίας.
- να τροποποιήσει το Σύστημα του Δουβλίνου, ούτως ώστε ο Κανονισμός Δουβλίνο-2 να λαμβάνει υπόψη την αρχή της δίκαιης κατανομής του βάρους μεταξύ των κρατών μελών που διαθέτουν πραγματικά κοινές προδιαγραφές και διαδικασίες ασύλου και να διερευνώντας, για παράδειγμα, το ενδεχόμενο να υπάρχει κοινή εξέταση των αιτημάτων ασύλου που υποβάλλονται σε όλη την ΕΕ, ανάλογα με τον όγκο των εξεταζόμενων υποθέσεων. Παράλληλα, πρέπει να τροποποιηθούν οι αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται το σύστημα του Δουβλίνου και να δοθεί μεγαλύτερο βάρος στους διάφορους παράγοντες που συνδέουν πιθανώς τον αιτούντα περισσότερο με ένα κράτος και όχι με κάποιο άλλο. Οι σχέσεις αυτές ξεπερνούν τους οικογενειακούς δεσμούς που αναγνωρίζει ο Κανονισμός Δουβλίνο-2 και περιλαμβάνουν την ευρύτερη οικογένεια, την παρουσία ομοεθνών, την παλαιότερη παραμονή, τη γνώση της γλώσσας, τη μεγαλύτερη ζήτηση κάποιας επαγγελματικής δεξιότητας στην Α χώρα σε σχέση με τη Β και την προσωπική προτίμηση του αιτούντα που είναι θεμιτό να συνυπολογίζεται. Αυτό το νέο σύστημα του Δουβλίνου θα πρέπει να δίνει μικρότερο βάρος από ό, τι το υφιστάμενο στη χώρα της πρώτης άφιξης κατά τον προσδιορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση ενός αιτήματος ασύλου.

III. Επιλεγμένες Μαρτυρίες

Άτυπες εξαναγκαστικές απελάσεις από την περιοχή του Έβρου

Οι άτυπες εξαναγκαστικές απελάσεις στον Έβρο από την ελληνική αστυνομία και τις δυνάμεις ασφαλείας είναι συνήθεις και συστηματικές, γεγονός που επιβεβαιώνεται από τις 41 μαρτυρίες μεταναστών και αιτούντων άσυλο που μίλησαν στην Human Rights Watch στην Ελλάδα και στην Τουρκία. Πολλοί από αυτούς ανέφεραν στην Human Rights Watch ότι εισήλθαν πολλές φορές στην Ελλάδα και ότι απελάθηκαν άτυπα προς την Τουρκία. Είναι δε χαρακτηριστική η συχνότητα με την οποία επαναλαμβάνονται οι σχετικές διηγήσεις. Ένας 34χρονος Ιρακινός, Τουρκομάνος από το Κιρκούκι που δήλωσε ότι δέκα φορές προσπάθησε να μπει στην Ελλάδα πριν τελικά το καταφέρει, αποτελεί ένα τυπικό παράδειγμα των πολλών συνεντεύξεων που συγκέντρωσε η Human Rights Watch.

Μια φορά πέρασα στην Ελλάδα από το ποτάμι και έφτασα στην Κομοτηνή. Μας φυλάκισαν για πέντε μέρες και μετά μας πήγαν στο ποτάμι και μας έδιωξαν απέναντι. Ήμασταν 60 άτομα. Με έβαλαν σε μια μικρή ποταμόβαρκα με μηχανή, δέκα άτομα τη φορά. Το έκαναν αυτό μέσα στη νύχτα. Έβρεχε πολύ και οι Έλληνες αστυνομικοί άρχισαν να μας χτυπούνε για να μας κάνουν να πάμε πιο γρήγορα. Είδα έναν άνθρωπο που δεν ήθελε να μπει στη βάρκα, τον έδειραν και τον πέταξαν στο ποτάμι. Μας χτυπούσαν με κλομπ για να μας κάνουν να μπούμε στη βάρκα.¹

Αποτροπές του Λιμενικού

Παρά το ότι η Human Rights Watch μίλησε με πέντε μετανάστες που είχαν διασωθεί και μεταφερθεί στην ακτή από το Ελληνικό Λιμενικό (ορισμένοι, αλλά όχι όλοι από τους διασωθέντες, είπαν επίσης ότι τους χτύπησαν ή τους απείλησαν να τους πυροβολήσουν), 10 άλλοι μετανάστες δήλωσαν στη Human Rights Watch ότι ένστολοι φρουροί τους απώθησαν προς τα Τουρκικά ύδατα, άνοιξαν τρύπες στις φουσκωτές τους βάρκες, καθώς και ότι τους χτύπησαν και τους λήστεψαν. Άλλοι δύο μετανάστες που το Ελληνικό Λιμενικό τους γύρισε πίσω προς τα Τουρκικά ύδατα είπαν ότι τους αχρήστευσαν τη βάρκα.

---

¹. Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-18), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.

Οι μαρτυρίες για αποτροπές από το Ελληνικό Λιμενικό Σώμα ποικίλλουν ως προς τις λεπτομέρειές τους αλλά περιέχουν παρόμοια στοιχεία ως προς τις πράξεις του Λιμενικού, όπως το πώς άνοιγαν τρύπες στα φουσιωτά σκάφη, αφαιρούσαν τις μηχανές και έπαιρναν τα κουπιά πριν εγκαταλείψουν τα σκάφη των μεταναστών στην θάλασσα, μερικές φορές χωρίς σωσίβια, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο τη ζωή τους.² Ένας 14χρονος Αφγανός περιγράφει με αρκετές λεπτομέρειες πώς το Ελληνικό Λιμενικό σταμάτησε τη βάρκα στην οποία επέβαινε, χτύπησε κάποιους μετανάστες, πήρε τη μηχανή και τα κουπιά, τρύπησε τη βάρκα και την άφησε ακυβέρνητη να βουλιάξει:

Ήμασταν στη θάλασσα όταν μας έπιασε το Ελληνικό Λιμενικό. Ήταν το δεύτερο μήνα του 1386.³ Ήχνα την ακριβή ημερομηνία. Ήμασταν 20 συνολικά, όλοι άντρες, 12 παιδιά και οκτώ ενήλικες. Μας ανέβασαν όλους στο δικό τους πλοίο. Όταν η αστυνομία⁴ μας ανέβασε από τη βάρκα μας, δύο από εμάς έπεσαν στη θάλασσα. Οι άλλοι από τη βάρκα μας τους έσωσαν. Δεν είχαμε σωσίβια. Όταν μας ανέβασαν στο μεγάλο πλοίο, η αστυνομία μας έδειρε όλους. Μας είπαν να μην ξαναγυρίσουμε. Έναν που νόμισαν, λάθος, ότι ήταν ο διακινητής, τον έδειραν πάρα πολύ άσχημα.

Οι λιμενικοί ήταν καμιά δεκαριά. Δεν κατάλαβα ποιος ήταν ο καπετάνιος. Το σκάφος είχε ελληνικά γράμματα. Εκεί που ήταν η καμπίνα υπήρχαν τέσσερις σειρές από γράμματα. Εκεί μας πήγαν και μας χτύπησαν. Με κλωτσούσαν στο κεφάλι. Ζαλίστηκα. Έπεσα κάτω. Αισθάνθηκα τη πρώτη κλωτσιά στο κεφάλι μου και μετά έχασα τις αισθήσεις μου. Δεν μπορούσα να δω αν η αστυνομία κλωτσούσε τους άλλους, δύο ήταν στην ηλικία μου και ένας ήταν ένα χρόνο μικρότερός μου.⁵

Η αστυνομία μας είπε να βγάλουμε τα ρούχα μας και μείναμε με τα εσώρουχα. Μας πήραν ό, τι είχαμε. Όταν κάποιος ζήτησε τα πράγματά του, τον

---

² Οι μαρτυρίες αυτές είναι πανομοιότυπες με αντίστοιχες διηγήσεις που συγκέντρωσαν, τον Ιούλιο και Αύγουστο του 2007, η γερμανική ΜΚΟ «Pro Asyl» και η Ελληνική «Ομάδα δικηγόρων για τα Δικαιώματα Προσφύγων και Μεταναστών» και που δημοσιεύτηκαν, τον Οκτώβριο του October 2007 στην έκθεση με τίτλο “*The truth may be bitter, but it must be told: The Situation of Refugees in the Aegean and the Practices of the Greek Coast Guard.*” (‘ Η αλήθεια είναι πικρή αλλά πρέπει να ειπωθεί – Η κατάσταση των Προσφύγων στο Αιγαίο και οι Πρακτικές του Ελληνικού Λιμενικού Σώματος»).

³ Χρησιμοποιεί το Περσικό ημερολόγιο. Αντιστοιχεί με το μήνα Απρίλιο ή Μάιο του 2007.

⁴ Αν και είναι λάθος κατά κυριολεξία, οι περισσότεροι μετανάστες αναφέρονται στους λιμενικούς του Λιμενικού Σώματος ως « αστυνομία» και μερικές φορές χαρακτηρίζουν το Λιμενικό ως « Ναυτικό».

⁵ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται S-121), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.

κλώτσησαν. Μείναμε στο σκάφος του Λιμενικού από τις 3 μέχρι τις 5 το πρωί. Το σκάφος του Λιμενικού πήρε μαζί του και το φουσκωτό. Στις 5 το πρωί, η αστυνομία μας έδειξε τις τουρδικές αιτές.

Η αστυνομία μας ξαναφόρτωσε στη πλαστική βάρικα. Είχαμε μια μικρή μηχανή αλλά η αστυνομία πήρε τη μηχανή και τα δύο κουπιά. Η αστυνομία άνοιξε μια τρύπα στη βάρικα. Όταν είχαμε βγει στη θάλασσα πριν μας πιάσουν, η βάρικα ήταν εντάξει, όμως όταν μας ξαναφόρτωσαν σε αυτή, είχε μια τρύπα.

Προσπαθήσαμε να κάνουμε κουπί με τα χέρια μας, κάποιοι έβαζαν τα χέρια και τα πόδια τους στην τρύπα. Δεν μπορούσα να δω πόσες τρύπες υπήρχαν αλλά νομίζω ότι ήταν πολλές. Όλα τα παιδιά έκλεινα με τα πόδια τους στις τρύπες και άδειαζαν νερό. Κάναμε κουπί από τις 5 το πρωί μέχρι το μεσημέρι. Το νερό είχε ανέβει μέχρι τέσσερα δάκτυλα κάτω από χείλος της βάρικας και έτσι ήταν πολύ δύσκολο να την κινούμε. Είχαμε τον άνεμο κόντρα και κανείς δεν είχε σωσίβιο.⁶

Ένας 17χρονος Αφγανός είπε στη Human Rights Watch ότι το Ελληνικό Λιμενικό σταμάτησε το μικρό φουσκωτό με τους έξι μετανάστες στο οποίο επέβαινε, στις 24 Απριλίου 2008 στα ανοιχτά της Λέσβου, έδειρε τους μετανάστες και αφού τους έδειρε, τους μετέφερε στα τουρδικά ύδατα, τρύπησε το σκάφος τους και τους εγκατέλειψε στη θάλασσα:

Η αστυνομία μας έφερε στην τουρκική ακτή αλλά όχι στη στεριά. Μας έδωσαν πίσω τη βάρικα μας αλλά της άνοιξαν μια τρύπα. Το φουσκωτό είχε τρεις αεροθάλαμους, αλλά στον ένα υπήρχε μια τρύπα. Μας είπαν να φύγουμε και να μην ξαναρθούμε. Είχαμε έξι κουπιά αλλά μας έδωσαν πίσω μόνο τα δύο. Προσπαθήσαμε να επισκευάσουμε το τμήμα της βάρικας που είχαν καταστρέψει αλλά δεν μπορούσαμε. Ο διακινητής μας είχε πει να πάρουμε ένα πλαστικό αυτοκόλλητο μαζί μας για τη περίπτωση που η αστυνομία θα τρύπαγε τη βάρικα, αλλά το αυτοκόλλητο είχε βραχεί και δεν κόλλαγε πια. Η βάρικα έμπαζε νερά, φυσούσε πολύ και έβαζε ακόμα περισσότερα νερά στη βάρικα. Δεν ήμασταν σίγουροι ότι θα φτάναμε στη στεριά. Νόμιζα ότι θα πνιγόμουν.⁷

---

⁶ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, S-121), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.

⁷ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, S-124), Αθήνα, 28 Μαΐου, 2008.

Οι βάρκες αχρηστεύονται και με άλλους τρόπους, πέρα από το τρύπημα. Η HRW είδε μια κατάθεση σύμφωνα με την οποία το Ελληνικό Λιμενικό αφαίρεσε τη μηχανή από μια βάρκα την οποία σταμάτησε, την ρυμούλκησε στα τουρκοικά ύδατα και την εγκατέλειψε στη θαλασσοταραχή όπου και βούλιαξε. Πρόκειται για μια υπογεγραμμένη κατάθεση ενός άνδρα με το όνομα Γιασίν που αφέθηκε ελεύθερος από τη Σάμο μια μέρα πριν την επίσκεψη της Human Rights Watch. Ήταν γραμμένη στα Αραβικά και δόθηκε στη Human Rights Watch από ένα άλλο κρατούμενο στη Σάμο που είχε απελευθερωθεί πρόσφατα. Ο Γιασίν δήλωσε ότι 22 επιβάτες της βάρκας πνίγηκαν και αυτός ήταν ο μόνος που επέζησε. Ένας άλλος κρατούμενος που είχε αναπτύξει φιλία με τον Γιασίν πριν την απελευθέρωσή του πρόσθεσε και άλλες λεπτομέρειες στην ιστορία, όπως ότι οι άλλοι επιβαίνοντες ήταν Σουδανοί, ότι κάποιοι από τους Σουδανούς κρατούμενους στο κέντρο γνώριζαν το συμβάν και πενθούσαν τους νεκρούς και ότι ένα πτώμα είχε ξεβρασθεί σε ακτή της Σάμου.⁸

Η κράτηση στην Ελλάδα

Η περιοχή του Έβρου

Οι μετανάστες από τους οποίους πήρε συνέντευξη η Human Rights Watch και οι οποίοι μίλησαν για τη σύλληψη και κράτησή τους στη μεθοριακή περιοχή του Έβρου ανέφεραν συχνά ότι η αστυνομία δεν τους έπαιρνε τα δακτυλικά αποτυπώματα ούτε τους κατέγραφε ενώ περιέγραψαν επίσης τη βάνουση συμπεριφορά και τις κακές συνθήκες στους αστυνομικούς σταθμούς⁹. Οι περισσότεροι από τους ανθρώπους από τους οποίους η Human Rights Watch πήρε συνέντευξη και που είχαν κρατηθεί σε αστυνομικούς σταθμούς στον Έβρο δεν γνώριζαν το όνομα του τόπου όπου είχαν κρατηθεί και πολλοί δεν ήταν βέβαιοι ως προς τις ακριβείς ημερομηνίες και άλλες λεπτομέρειες. Αυτό ίσχυε ιδίως για όσους είχαν κάνει πολλές απόπειρες να περάσουν στην Ελλάδα και που είχαν συλληφθεί και/ή απελαθεί πολλές φορές.

Μια τέτοια διήγηση προέρχεται από έναν 28χρονο Ιρακινό με ουλές από έκρηξη βόμβας ο οποίος περπάτησε 15 μέρες (στην πραγματικότητα περπατούσε μόνο τις νύχτες) και έφθασε στη Θεσσαλονίκη. Δεν ξέρει πού τον είχαν πάει αλλά περιγράφει την κατάσταση ως εξής:

---

⁸ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-29), Σάμος, 30 Μαΐου, 2008.

⁹ Το ευρήματα της Human Rights Watch συμφωνούν με τις διαπιστώσεις της αντιπροσωπείας της Επιτροπής Δημοσίων Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (LIBE) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που διαπίστωσε ότι οι μετανάστες στην περιοχή του Έβρου “συλλαμβάνονται και κρατούνται σε μικρά αστυνομικά τμήματα. Σε πολλές περιπτώσεις, η ταυτότητά τους δεν καταχωρίζεται και δεν ενημερώνονται για τα δικαιώματά τους. Απλώς απελαύνονται στην Τουρκία.” Έκθεση της αντιπροσωπείας της Επιτροπής LIBE σχετικά με την επίσκεψη στην Ελλάδα. Βρυξέλες, 17 Ιουλίου 2007, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, PV\677898EN.doc, PE 392.010v03-00, σελίδα 9.

Η αστυνομία της Θεσσαλονίκης με συνέλαβε και με πήγε σε ένα μέρος που το έλεγαν κέντρο, αλλά στην πραγματικότητα ήταν μια φυλακή. Έμεινα εκεί 35 μέρες. Εμείς το καθαρίζαμε. Υπήρχαν εκεί πολλές εθνικότητες, πολλοί ήταν Αλβανοί. Κάθε θάλαμος είχε 15 με 20 άτομα. Υπήρχαν πολλοί θάλαμοι. Μας είχαν κλεισμένους συνέχεια. Δεν είδαμε ήλιο για 35 ημέρες. Πεινούσα. Δεν υπήρχε αρκετό φαγητό...

Οι φύλακες δεν ήταν καλοί. Μας έβριζαν. Οι φύλακες μιλούσαν μόνο ελληνικά. Δεν μιλούσαν ούτε καν Αγγλικά. Ο μόνος τρόπος επικοινωνίας που είχαν ήταν με το να μας χτυπούν. Το μόνο πράγμα που με ρώτησαν ήταν από πού ήμουν. Είπα ότι ήμουν Παλαιστίνιος. Τίποτε άλλο. ¹⁰

Την εποχή που η Human Rights Watch επισκέφθηκε το Πέπλο, το κέντρο του ήταν κλειστό για ανακαίνιση (σύμφωνα με μια ανεπιβεβαιωτή πληροφορία, είχε κλείσει μόνιμα¹¹). Ωστόσο, η Human Rights Watch άκουσε σχετικά πρόσφατες διηγήσεις για τις συνθήκες εκεί, όπως αυτή τη μαρτυρία για τις συνθήκες που επικρατούσαν το χειμώνα του 2007:

Η αστυνομία μας συνέλαβε στο Σουφλί. Άρχισαν να φωνάζουν, μας έβαλαν να ξαπλώσουμε κατά γης και μας πήραν τα τηλέφωνα. Μας πήγαν στο Πέπλο όπου μας κράτησαν για τρεις μέρες. Ήταν φοβερά βρώμικα, αηδιαστικά. Ακόμα και οι κουβέρτες ήταν βρώμικες. Στην ούγια μιας κουβέρτας είδα γραμμένο το έτος 1997. Το κρεβάτι ήταν από τσιμέντο. Ήμασταν 80 με 90 άνθρωποι σε ένα πολύ μικρό θάλαμο. Η τουαλέτα ήταν στην άκρη του δωματίου χωρίς χώρισμα. Δεν υπήρχε καν εξαερισμός να τραβήξει έξω τη μυρωδιά από την τουαλέτα. Δεν είδα ποτέ γιατρό ή νοσοκόμο. Όσοι αρρώσταιναν τους έλεγαν ότι θα βγουν έξω γρήγορα. Δεν μας πήραν συνέντευξη. Ούτε δακτυλικά αποτυπώματα. ¹²

---

¹⁰ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-22), Αθήνα, 28 Μαΐου, 2008. την επόμενη της συνέντευξης, όταν η Human Rights Watch ξαναπέρασε από το σπίτι του για να ξαναμιλήσει μαζί του, μας είπαν ότι είχε φύγει για την Πάτρα, στην τέταρτη προσπάθειά του να φύγει από την Ελλάδα.

¹¹ Ο.π. σελίδα 17, παράγραφος 27. αναφέρει ότι, “[η Επιτροπή (κατά των Βασανιστηρίων)] καλωσορίζει την διακοπή λειτουργίας του κέντρου κράτησης αλλοδαπών του Πέπλου”. Ωστόσο, καλά πληροφορημένες πηγές από ΜΚΟ στην Ελλάδα δήλωσαν στη Human Rights Watch ότι το κέντρο του Πέπλου παραμένει ανοικτό και οι αρχές δεν προτίθενται να το κλείσουν.

¹² Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-108), Αδριανούπολη, 13 Ιουνίου 2008.

Τα νησιά του Αιγαίου ¹³

Η Human Rights Watch δεν έλαβε άδεια να επισκεφθεί το κέντρο κράτησης της Μυτιλήνης στη Λέσβο. Ωστόσο, πολλοί πρώην κρατούμενοι το περιέγραψαν ως ένα μεγάλο κτήριο σαν αποθήκη που μετατράπηκε σε φυλακή με σιδερένια κελιά, κάθε ένα από τα οποία φιλοξενεί περί τους 20 κρατούμενους με μια τρύπα στο πάτωμα για τουαλέτα χωρίς τρεχούμενο νερό για την αποχέτευση. Οι κρατούμενοι μονίμως περιγράφουν τη φυλακή της Μυτιλήνης ως βρώμικη και γεμάτη με ψύλλους και άλλα έντομα.¹⁴ Ένας 28χρονος Ιρακινός από τη Βαγδάτη μας εξιστόρησε την εμπειρία του από τις 22 μέρες κράτησής του στη Μυτιλήνη:

Ήταν πολύ βρώμικα. Στο σημείο αυτό στο μάγουλό μου δεν βγαίνουν γένια γιατί έπαθα μια δερματική μόλυνση επειδή το μέρος στη Μυτιλήνη ήταν πολύ βρώμικο. Οι φρουροί μας φέρονταν σαν να ήμασταν ζώα...ήταν η περίοδος του Ραμαζανιού και μας έδιναν χοιρινό για φαγητό. Όταν παραπονεθήκαμε για το χοιρινό, μας είπαν ότι δεν τους νοιάζει. « Αν δεν σας αρέσει το χοιρινό, γιατί έρχεστε εδώ;» έλεγαν...

Δεν μας πήραν ποτέ συνέντευξη, μόνο σκαμπίλια και κλωτσιές. Κανείς δεν μιλούσε Αραβικά. Όταν μας άφησαν ελεύθερους, μας έδωσαν ένα χαρτί λέγοντάς μας ότι πρέπει να φύγουμε από τη χώρα σε ένα μήνα. Το χαρτί ήταν στα Ελληνικά. Ρώτησα τον φρουρό τι σήμαινε το χαρτί. Μου έδωσε ένα σκαμπίλι και μου είπε να υπογράψω.¹⁵

---

¹³ Η Human Rights Watch δημοσιεύει μια χωριστή έκθεση για τα ασυνόδευτα παιδιά στην Ελλάδα. Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση δεν παρουσιάζει τις συνθήκες στα νησιά Λέρος και Κως, που καλύπτονται από την έρευνα αυτή. Βλέπε σχετικά ``Παρατημένα για να Επιβιώσουν - η Κατάρρηση της Προστασίας για τα Ασυνόδευτα Παιδιά στην Ελλάδα.``

¹⁴ Πέραν των συνεντεύξεων που αναφέρονται εδώ, η Human Rights Watch πήρε συνεντεύξεις και από άλλους κρατούμενους στο κέντρο κράτησης της Μυτιλήνης που έδωσαν παρόμοια περιγραφή. Μεταξύ αυτών είναι οι συνεντεύξεις B-7, B-8, B-9, B-15, B-24, B-27, B-44, S-113, S-114, S-116, S-117, S-121, S-124, S-125, S-126, S-127, S-129, S-135, S-136, S-138 και S-143. Οι μαρτυρίες αυτές επιβεβαιώνουν τη περιγραφή του ανακοινωθέντος τύπου των Γιατρών Χωρίς Σύνορα με τίτλο “Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν μόνιμη ανθρωπιστική κρίση στην Μυτιλήνη” της 25^{ης} Ιουλίου 2008 που αναφέρει ότι “οι κρατούμενοι ζουν σε θαλάμους γεμάτους στάσιμα νερά, με ανεπαρκή πρόσβαση σε ντους και τουαλέτες. Μια μόνο τουαλέτα λειτουργεί για κάθε 100 άτομα. Οι θάλαμοι δεν έχουν καθαριστεί κανονικά τους τελευταίους δύο μήνες. Ο κανόνας είναι ότι οι κρατούμενοι παραμένουν κλειδωμένοι στους θαλάμους τους χωρίς ούτε καν τη βασική πρόσβαση σε υποδομές που θα τους εξασφάλιζαν προσωπική υγιεινή θα τους προστάτευαν από μεταδιδόμενες ασθένειες,” http://www.msf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=1848&Itemid=236 (πρόσβαση, 11 Αυγούστου 2008).

¹⁵ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-7), Αθήνα, 24 Μαΐου 2008.

Ένας 25χρονος Αφγανός μίλησε στη Human Rights Watch για την μεταχείρισή του από τους φρουρούς στη Μυτιλήνη:

Οι μόνες φορές που μας μιλάγαν οι φρουροί ήταν για να μας φωνάζουν να σιάσουμε και να μας αποικαλούν “Μαλάκιες” [Σ.τ.Μ. στα ελληνικά στο κείμενο]. Δεν είχαμε καμιά άλλη επαφή μαζί τους. Κάθονταν έξω από την πόρτα. Δεν μας έκαναν ούτε μια ερώτηση. Όταν μας πήγαν για πρώτη φορά στο νοσοκομείο για ακτινογραφίες, ούτε καν μας άγγιζαν, ήταν σαν να μην ήμασταν άνθρωποι. Ένας από μας είχε αρρωστήσει επειδή είχε μείνει με βρεγμένα ρούχα από τη θάλασσα. Δεν τον άφησαν να δει ένα γιατρό. Όταν μας πήραν δακτυλικά αποτυπώματα, ένα 16χρονο παιδί έκανε ένα λάθος και τον άρχισαν στα χαστούκια.

Όταν φύγαμε από τη Μυτιλήνη μας έδωσαν ένα χαρτί στα ελληνικά που δεν μπορούσαμε να καταλάβουμε. Προσπάθησα να ρωτήσω τι ήταν αλλά οι φρουροί είπαν “Φύγε, Φύγε” [Σ.τ.Μ. στα ελληνικά στο κείμενο]. Αργότερα, έμαθα ότι αυτό ήταν ένα χαρτί που μας έλεγε ότι πρέπει να φύγουμε από τη χώρα μέσα σε 30 μέρες.¹⁶

Ένας 18χρονος Αφγανός που ήταν 17 ετών όταν ήταν στη Μυτιλήνη ως ασυνόδευτο παιδί, είπε:

Έμεινα κρατούμενος για δύο μέρες. Οι συνθήκες ήταν πολύ κακές. Δεν είχαμε φαγητό. Μια φορά τη μέρα, μας έδιναν κάτι να φάμε. Επειδή τα κρεβάτια ήταν πολύ βρώμικα, κανείς δεν ήθελε να κοιμηθεί σε κρεβάτι. Κοιμόμουν στο πάτωμα. Είχα μόνο μια λεπτή κουβέρτα. Δεν μπορούσαμε να κοιμηθούμε γιατί στο πάτωμα είχε φίχουλα, μικρά ζωύφια από το δάσος και πολλούς ψύλλους. Στο θάλαμο ήμασταν 25 άνθρωποι. Το δωμάτιο ήταν περίπου 40 μέτρα. Υπήρχαν εκεί και μικρότερα παιδιά. Η αστυνομία μας έφερνε φαγητό. Έβαζαν ένα δίσκο μπροστά στην πόρτα και έλεγαν να πάρει από έναν ο καθένας. Κάποιοι έπαιρναν δύο, κάποιοι μόνο έναν.¹⁷

Στη Χίο, η αστυνομία κρατούσε τους μετανάστες σε δύο δωμάτια σε ένα ξύλινο οίκημα κοντά στην παραλία πριν τους μεταφέρει στο κέντρο κράτησης στο Μερσινίδι. Οι μετανάστες

---

¹⁶ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-27), Αθήνα, 29 Μαΐου 2008.

¹⁷ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, S-114), Αθήνα, 28 Μαΐου 2008.

δηλώνουν ότι οι συνθήκες στο οίκημα αυτό ήταν βρώμικες. Ένας 34χρονος Ιρακινός τις περιγράφει ως εξής:

Ήταν δύο δωμάτια χωρίς πόρτες και με την τουαλέτα στη μέση. Ήταν πολύ βρώμικα. Κόπρανα και ούρα είχαν γεμίσει την τουαλέτα, το πάτωμα και τις άκρες του δωματίου. Κοιμόμουν πάνω σε σατά... Τη νύχτα έκανε κρύο και είχαμε μια κουβέρτα δύο άτομα. Οι κουβέρτες ήταν γεμάτες ψείρες. Η λέξη «βρώμικες» είναι πολύ επεικής για να περιγράψει τις κουβέρτες αυτές. Αρρώστησα. Έπαθα ψώρα. Ούτε σκυλί δεν θα έβαζες σε ένα τέτοιο μέρος. Κόντεψα να πεθάνω που έμεινα εκεί. Δεν θα ζητήσω άσυλο εκεί.¹⁸

Το αεροδρόμιο των Αθηνών

Ένας 24χρονος Ιρακινός από τη Βαγδάτη που τον συνέλαβαν όταν προσπάθησε να φύγει από την Ελλάδα με πλαστό διαβατήριο τον Οκτώβριο του 2007, κάνει λόγο για μεθυσμένους φρουρούς και βρώμικες συνθήκες στο μικρό χώρο κράτησης του αεροδρομίου:

Όταν με έπιασαν, με έβαλαν σε ένα μικρό κρατητήριο στο αεροδρόμιο. Έμεινα εκεί για 24 ώρες χωρίς φαγητό και χωρίς νερό. Το πάτωμα είχε ούρα. Δεν υπήρχε παράθυρο. Έφερναν όλο και περισσότερους ανθρώπους που έπιαναν να προσπαθούν να φύγουν, μέχρι που γίναμε 60 με 70 άτομα σε ένα μικρό δωμάτιο. Υπήρχε ένα δεύτερο δωμάτιο, για τις οικογένειες. Άκουγα τα παιδιά να κλαίνε.

Οι φρουροί δεν ήξεραν αγγλικά και έτσι με πήραν για να κάνω μετάφραση για τις γυναίκες. Ζητούσαν ψωμί για τα πεινασμένα παιδιά τους. Τελικά τους έφεραν κάτι μπισκότα. Κατά τις δώδεκα, μία το πρωί, όλοι οι φρουροί ήταν τελείως μεθυσμένοι. Το έβλεπες και το μυρίζες ότι είχαν μεθύσει. Χτύπαγαν στη τύχη κόσμο. Πήραν ξανά τα αποτυπώματά μας και μας μετέφεραν στο δεύτερο κρατητήριο του αεροδρομίου. Μας κράτησαν εκεί για μια βδομάδα στο τέλος του Οκτωβρίου του 2007.¹⁹

---

¹⁸ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-3), Αθήνα, 23 Μαΐου 2008.

¹⁹ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-1), Αθήνα, 23 Μαΐου 2008.

Η Διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα

Ένας αιτών άσυλο στην Ελλάδα δεν έχει σχεδόν καμία πιθανότητα να πάρει άσυλο. Το ποσοστό αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας στην Ελλάδα σε πρώτο βαθμό είναι σχεδόν ανύπαρκτο. Το 2007, σε 25,111 αιτήματα άσυλου, η Ελλάδα χορήγησε καθεστώς πρόσφυγα μετά την συνέντευξη σε πρώτο βαθμό σε οκτώ άτομα, ποσοστό αναγνώρισης δηλαδή της τάξης του 0.04 τοις εκατό.²⁰ Οι προσφυγές κατά απορριφθεισών αποφάσεων δεν έχουν καλύτερη τύχη. Στην διαδικασία σε δεύτερο βαθμό, οι προσφυγές έχουν ποσοστό αναγνώρισης της τάξης του 2 τοις εκατό.²¹

Αν και η κατάσταση αυτή οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων στην έλλειψη νομικής εκπροσώπησης, στη μη ορθή χρήση της ταχύρρυθμης διαδικασίας και στην κακή ποιότητα της διερμηνείας, πολλά προβλήματα έχουν τη ρίζα τους στη νοοτροπία της Διοίκησης που βλέπει με αρνητική προδιάθεση τους αιτούντες άσυλο.

Ο λόγος είναι ότι η διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα είναι, από την αρχή μέχρι το τέλος, υπόθεση της αστυνομίας. Οι αστυνομικοί υπάλληλοι που διεξάγουν τις συνεντεύξεις δεν διαθέτουν επαρκή και εξειδικευμένη κατάρτιση ούτε είναι αρκετά ανεξάρτητοι ώστε να διεξαγάγουν σωστές συνεντεύξεις. Όταν η Human Rights Watch ρώτησε έναν Ιρακινό αιτούντα που ζει εδώ και οκτώ χρόνια στην Ελλάδα αν έκανε προσπάθειες να επιταχύνει την εξέταση της προσφυγής του, μας είπε “Η ερώτησή σας ξεκινά με αφετηρία το δεδομένο ότι υπάρχει ένα σύστημα δικαίου. Δεν υπάρχει νόμος. Τα πάντα είναι στα χέρια της αστυνομίας.”²²

Ένας Αφγανός που μιλά εξαιρετικά αγγλικά περιγράφει ως εξής την συνέντευξή του για άσυλο:

Δεν με άφηγε να του πω λεπτομέρειες. Δεν με ρώτησε τι συνέβη βήμα προς βήμα. Έφερα στη συνέντευξη έγγραφα για να αποδείξω τους ισχυρισμούς μου και τα μετέφρασα όλα στα Αγγλικά μόνος μου. Δεν μπόρεσα να παρουσιάσω τα έγγραφα που είχα. Δεν τα κοίταζε καν.²³

Ορισμένοι αιτούντες δήλωσαν ότι κάποιοι από τους διερμηνείς στο Τμήμα Ασύλου στην Πέτρου Ράλλη φαίνεται να αναλαμβάνουν οι ίδιοι τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων και είναι ιδιαίτερα εχθρικοί. Σε άλλες περιπτώσεις, οι διερμηνείς “προοιμιάζουν” τους αιτούντες ώστε να

---

²⁰ UNHCR, “Θέση για την επιστροφή των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα” σελ. 4.

²¹ Ο.π.

²² Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-33), Αθήνα, 4 Ιουνίου 2008.

²³ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-27), Αθήνα 29 Μαΐου 2008.

δηλώσουν ότι έρχονται για οικονομικούς λόγους. Ένας 16χρονος Αφγανός μας περιέγραψε το ρόλο του διερμηνέα στη συνέντευξή του στην Πέτρου Ράλλη:

Ο αστυνομικός με πολιτικά με ρώτησε κάτι και η Ιρανή μου είπε να πω ότι ήρθα για να βρω καλύτερη ζωή. Δεν ξέρω αν το ρώτησε αυτό ο αστυνομικός ή όχι γιατί δεν τον καταλάβαινα. Είπα στην Ιρανή ότι ήθελα να του εξηγήσω τα άλλα μου προβλήματα. Τότε ο αστυνομικός άρχισε να μου φωνάζει και φοβήθηκα. Δεν θυμάμαι τι είπα μετά...Νόμιζα ότι αν έλεγα στον αστυνομικό κάτι περισσότερο θα με έδιωχνε και θα έπαιρνε τα χαρτιά μου. Φοβήθηκα. Μετά μου είπαν να πάω δίπλα για αποτυπώματα. Η Ιρανή μου είπε δύο ή τρεις φορές να πω ότι ήρθα για να βρω καλύτερη ζωή. Η συνέντευξη κράτησε πέντε λεπτά.²⁴

Η αίσθηση των αιτούντων ότι έχουν παγιδευτεί στην Ελλάδα χωρίς ασφαλή προστασία και χωρίς δυνατότητες για δουλειά ή κοινωνική ένταξη είναι κοινή σε όλες τις εθνικές ομάδες. Ένας 28χρονος Σουδανός που ζει τέσσερα χρόνια στην Ελλάδα περιγράφει την εμπειρία του στη διαδικασία άσυλου με σχεδόν πανομοιότυπους όρους με αυτούς που ανέφεραν προηγουμένως πολλοί Ιρακινοί που προσπάθησαν να ζητήσουν άσυλο:

Πήγα μόνος μου στην αστυνομία να ζητήσω άσυλο. Νόμιζα ότι θα έβρισκα την ελευθερία και την αξιοπρέπειά μου. Έκανα τη συνέντευξη με την αστυνομία. Δεν υπήρχε μεταφραστής. Η αστυνομία μου έδωσε τη ροζ κάρτα μαζί με ένα άσπρο χαρτί στα ελληνικά που δεν καταλάβαινα. Δεν μου εξήγησαν τίποτα σχετικά με το άσπρο χαρτί. Δεν ήξερα ότι ήταν η απόρριψη και ότι είχα μόνο δέκα μέρες για να κάνω προσφυγή. Αν το ήξερα, θα είχα κάνει προσφυγή.

Όταν πήγα να ανανεώσω την ροζ κάρτα, η αστυνομία μου την πήρε. Αυτό έγινε στις 18 Ιανουαρίου 2008. Η αστυνομία μου είπε στα αγγλικά “Leave this country.” Μετά από λίγες μέρες, η αστυνομία με συνέλαβε ενώ περπατούσα στο δρόμο. Με έβαλαν στα κρατητήρια στην Κυψέλη για επτά μέρες. Το φαγητό δεν ήταν καθαρό και μας το έδιναν μια φορά τη μέρα. Όταν με άφησαν, μου έδωσαν ένα χαρτί λέγοντάς μου να φύγω από τη χώρα σε 30 μέρες.

Προσπάθησα να φύγω από τη χώρα. Πήγα στη Σαντορίνη αλλά με συνέλαβαν, με έφεραν στο αεροδρόμιο της Αθήνας και με έβαλαν φυλακή για άλλες τρεις

---

²⁴ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, S-142), Αθήνα, 4 Ιουνίου 2008.

μέρες, ενώ μετά μου έδωσαν ένα άλλο χαρτί λέγοντάς μου να φύγω από τη χώρα σε 30 μέρες.

Πώς να πάω στο Σουδάν; Δεν θέλω να σκοτώσω ούτε να σκοτωθώ. Θέλω να ζήσω ήσυχα. Όμως στην Ελλάδα έχω προβλήματα. Η αστυνομία έρχεται εκεί που μένω και μας αναγκάζει να βγάζουμε τα ρούχα μας, ακόμα και τα εσώρουχα. Μπορούν να με πιάσουν ανά πάσα στιγμή.²⁵

Επιστροφές λόγω Δουβλίνου

Οι Ιρακινοί που επιστρέφονται στην Ελλάδα βάσει του συστήματος του Δουβλίνου μιλούν, σε μόνιμη βάση, για τη σκληρή, εκφοβιστική και προσβλητική υποδοχή τους από την Ελληνική Αστυνομία από τη στιγμή που βγαίνουν από το αεροπλάνο. Ένας 30χρονος από τη Βαγδάτη που επιστράφηκε από τη Σουηδία στις 5 Μαρτίου 2008, αφού διαπιστώθηκε από τα δακτυλικά του αποτυπώματα ότι είχε μπει πρώτα στην Ελλάδα, καταγγέλλει ότι, όταν έφτασε στο αεροδρόμιο της Αθήνας, η ελληνική αστυνομία τον έδειρε μόλις βγήκε από το αεροπλάνο :

Με χτύπησαν στη πόρτα του αεροπλάνου μόλις έφτασε. Είπα στο Σουηδό συνοδό μου “κοίτα τι μου κάνουν.” Αυτός όμως σήκωσε ψηλά τα χέρια για να δείξει ότι δεν μπορεί να κάνει τίποτε. Με άρπαξαν από το ιολάρο, με έσπρωχναν. Τους είπα “Γιατί με σπρώχνετε;” Τότε ο Έλληνας αστυνομικός μου έδωσε μια κλωτσιά στα γεννητικά όργανα και έπεσα κάτω. Ήμουν ακόμα με χειροπέδες. Ο Σουηδός συνοδός στεκόταν στην πόρτα του αεροπλάνου και τα έβλεπε. Μαζί μου γύριζαν άλλοι δύο Ιρακινοί και τέσσερεις αστυνομικοί που ήταν όλοι εκεί και έβλεπαν που με έδεχναν.²⁶

Τα πράγματα δεν βελτιώθηκαν και πολύ μετά την αρχική υποδοχή του:

Με πήγαν στο αστυνομικό τμήμα του αεροδρομίου όπου έμεινα επτά μέρες, μέχρι τις 12 Μαρτίου. Οι συνθήκες δεν ήταν καλές. Δεν ήταν καθαρά. Το φαγητό δεν ήταν καλό. Οι τουαλέτες ήταν πολύ βρώμιες. ²⁷

---

²⁵ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-34), Αθήνα, 1 Ιουνίου 2008.

²⁶ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-17), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.

²⁷ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-17), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008. ο.π..

Τη στιγμή της συνέντευξης με τη Human Rights Watch, το αίτημα ασύλου του ανθρώπου αυτού, που ήταν στη διαδικασία ασύλου στη Σουηδία μέχρι τον έλεγχο των δακτυλικών του αποτυπωμάτων, δεν είχε τύχει ούτε της πιο τυπικής εξέτασης από την Ελλάδα: Δεν μου είπαν τίποτε για το άσυλο στο αεροδρόμιο ή στο αστυνομικό τμήμα του αεροδρομίου. Δεν μου έκαναν ερωτήσεις για το Ιράκ. Όταν με άφησαν, απλώς μου έδωσαν μια ροζ κάρτα.²⁸

Παρότι δεν είχε πόρους, οι ελληνικές αρχές δεν του προσέφεραν στέγη ή βοήθεια όταν επέστρεψε. Αντιθέτως:

Από τότε που με άφησαν δεν βρήκα ούτε μια δουλειά. Μόνο μια ροζ κάρτα έχω. Τίποτε άλλο. Μένω σε ένα δωμάτιο με άλλους έξι. Μου έκλειψαν το ροζ κάρτα, όμως όταν πήγα στην αστυνομία να το αναφέρω με έκλεισαν φυλακή για επτά μέρες. Τους ρώτησα “Γιατί με βάζετε φυλακή;”. Μου είπαν ότι υποψιάζονταν ότι έδωσα ή πούλησα τη ροζ κάρτα μου σε κάποιον άλλο. Δεν με πήγαν στο δικαστήριο ούτε πουθενά αλλού. Τα κρατητήρια ήταν του Α.Τ. Εξαρχείων. Ήταν βρώμικα, όπως κάθε φυλακή²⁹.

Ένας 21χρονος Ιρακινός Κούρδος που επιστράφηκε από τη Φινλανδία στην Ελλάδα:

Όταν έφτασα στο αεροδρόμιο στην Ελλάδα, τα πρώτα λόγια που άκουσα ήταν “εσύ μαλάκα, από πού έρχεσαι;». Αμέσως συνειδητοποίησα ότι είχα ξαναγυρίσει από τη Φινλανδία στην Ελλάδα.

Πέρασα οκτώ μέρες στα κρατητήρια του αεροδρομίου. Οργίζομαι κάθε φορά που πάω να το περιγράψω. Ήταν ένα μικρό κελί με δέκα ανθρώπους. Έπρεπε να περιμένεις τρεις ώρες για να πας στην τουαλέτα. Ήμουν τόσο θυμωμένος. ... μου έδωσαν μια διαταγή απέλασης για να φύγω από την Ελλάδα σε ένα μήνα. Τώρα πια έχω ολόκληρη συλλογή από τέτοια χαρτιά απέλασης.

Έχω μπει φυλακή τέσσερεις φορές από τότε που γύρισα από τη Φινλανδία. Κάθε φορά παίρνω και νέο χαρτί απέλασης. Τώρα, όποτε βλέπω αστυνομία, αλλάζω δρόμο. Είμαι πάλι παράνομος. Δεν μου έδωσαν ποτέ ροζ κάρτα. Ζω στη χώρα αυτή χωρίς χαρτιά, χωρίς δουλειά. Πώς να φάω εδώ; Δεν ξέρω τη

---

²⁸ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-17), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.

²⁹ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-17), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.

γλώσσα, δεν έχω φίλους; Αν αρρωστήσω; Κανείς δεν με ξέρει. Δεν ξέρω τι να κάνω.³⁰

Ένας άλλος Ιρακινός, σε τελικό στάδιο νεφρικής ανεπάρκειας, επιστράφηκε στην Ελλάδα από τη Σουηδία. Μόλις ήρθε στην Αθήνα, οι ελληνικές αρχές τον μετέφεραν στο κέντρο υποδοχής του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού στο Λαύριο, αλλά σε λίγους μήνες έμεινε άστεγος:

Μετά από [ένα μήνα στο κέντρο του Λαυρίου], με έφεραν στην Αθήνα και με έβαλαν για δύο μήνες σε ένα ξενοδοχείο. Μετά μου είπαν ότι δεν μπορούσα να μείνω περισσότερο εκεί. Τώρα είμαι άστεγος. Δεν έχω τουαλέτα. Τίποτα. Ζω στο δρόμο. Έχω μόνο περιφερειακή όραση. Ευθεία μπροστά είμαι τυφλός. Πηγαίνω κάθε τρεις μέρες για να κάνω αιμοκάθαρση. Αλλά δεν μιλώ ούτε Αγγλικά ούτε Ελληνικά. Δεν καταλαβαίνω τα φάρμακα, πόσα χάπια να παίρνω.³¹

Οι αρχές απέρριψαν το αίτημά του για άσυλο τον Ιανουάριο του 2008 και, τη στιγμή της συνέντευξης, η υπόθεσή του ήταν στη φάση της προσφυγής. Πήγε σε μια κοινωνική υπηρεσία για βοήθεια. “Ο διερμηνέας, εκεί, μου είπε ότι είμαι άτυχος και ότι θα πεθάνω στο δρόμο”³²

---

³⁰ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-23), Αθήνα, 28 Μαΐου, 2008.

³¹ Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται B-16), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.

³² Συνέντευξη στη Human Rights Watch (το όνομα δεν αποκαλύπτεται, B-16), Αθήνα, 27 Μαΐου 2008.